

حیات صحابہ

مؤلف

علامہ شیخ محمد یوسف کاندھلوی

مترجم

مجیب الرحمن (رحیمی)

جلد پنجم

گاندھلوی، محمد یوسف میات صحابہ / محمد یوسف گاندھلوی؛ مترجم مجیب الرحمن رحیمی، تربیت جام: احمد جام، ۱۳۸۱.	
ISBN: 964-7701-36-5	(دوره)
ISBN: 964-7701-30-6	(۱. ج)
ISBN: 964-7701-31-4	(۲. ج)
ISBN: 964-7701-32-2	(۳. ج)
ISBN: 964-7701-33-0	(۴. ج)
ISBN: 964-7701-34-9	(۵. ج)
ISBN: 964-7701-35-7	(۶. ج)
فہرست نویسی براساس اطلاعات فیبا. ۱. صفحہ ۲۰۰ سرگزشتنامہ، الف، رحیمی، مجیب الرحمن، مترجم، ب، عنوان. ۹۹ ج ۲۸/۴ BP ۱۳۸۱	
۲۹۷/۹۴۲	
۸۱. ۷۱۳۹	کتبخانہ ملی ایران

انشارات شیخ الاسلام احمد جام

حیات صحابہ (جلد پنجم)

مؤلف:	علامہ شیخ محمد یوسف گاندھلوی
مترجم:	مجیب الرحمن (رحیمی)
ناشر:	شیخ الاسلام احمد جام
نوبت چاپ:	اول ۱۳۸۵
شمارگان:	۵۰۰۰ جلد
چاپخانہ:	دقت ۳۴۱۹۵۶
شابک:	۹۶۴-۷۷۰۱-۳۴-۹
شابک دورہ:	۹۶۴-۷۷۰۱-۳۶-۵
قیمت دورہ ۶ جلدی:	۲۵۰۰۰ تومان

کلیہ حقوق محفوظہ ہا باشد.

تلفن: ۲۲۲۴۴۷۱ - ۳۳۲۵۲۲۳۸ - ۰۵۲۸

فهرست مطالب

ایمان اصحاب (رضی الله عنهم) به غیب . ۳	قصه مردی که اسهال پیدا کرد..... ۱۳
عظمت و بزرگی ایمان ۳	قصه عبدالله بن مسعود با همسرش ۱۳
داستان علقمه بادیه نشین که به ققاهت	قصه عبدالله بن رواحه با همسرش..... ۱۴
رسید..... ۵	قصه عمر (رضی الله عنه) با پیامبر (ص) در روز
حدیث حضرت عثمان در مورد حرام شدن	حدیبیه ۱۵
آتش جهنم بر کسی که کلمه شهادت را بر	خوشحال شدن پیامبر (ص) برای نازل
زبان آورده است ۶	شدن قرآن پر او به مغفرت و فتح، هنگام
پیامبر (ص) و بشارت مغفرت برای .	یازگشتن از حدیبیه ۱۷
اصحابش که با وی در مجلسی کلمه	قصه نیل مصر در زمان عمر (رضی الله عنه)..... ۱۹
شهادت را تکرار نمودند ۶	داخل شدن علاء بن حضرمی با مسلمانان
بشارت پیامبر (ص) به اصحابش آنگاه که	در دریا..... ۲۰
در کدید بودند ۷	تیمم داری و دور کردن آتشی که در حره
کفاره واقع شدن کلمه شهادت برای کسی	افتاده بود..... ۲۱
که سوگند دروغ گفت ۸	آنچه را که پیامبر (ص) هنگام ضربه زدن به
خروج شهادت دهندگان از آتش ۸	سنگ در روز خندق دید و بشارتش برای
نجات گروهی از اهل کلمه شهادت از	اصحابش..... ۲۲
آتش ۹	خالد و نوشیدن زهر و سخن نصرانی
گفتارهای علی، ابودرداء و ابن مسعود (رضی الله عنه)	درباره اصحاب ۲۵
درباره کلمه شهادت و اهل آن ۱۰	اقوال اصحاب (رضی الله عنهم) درباره این
مجالس ایمان..... ۱۱	که پیروزی به تعداد نیست..... ۲۵
رغبت و علاقه مندی عبدالله بن رواحه	حقیقت و کمال ایمان ۲۷
(رضی الله عنه) به مجالس ایمان..... ۱۱	فرموده پیامبر (ص) به سوید بن حارث و
رغبت و علاقه مندی عمر و معاذ (رضی الله عنه)	یارانش: شما چیستید؟ و جواب آنان .. ۲۹
عنها) به مجالس ایمان ۱۲	قصه منافقی که نزد پیامبر (ص) آمد تا
تجدید ایمان ۱۳	برایش مغفرت بخواهد و او برایش مغفرت
تکذیب تجربه ها و مشاهدات ۱۳	خواست..... ۲۹

- ۳۰ ایمان به ذات و صفات خداوند عزوجل
 زیاد خواندن سوره اخلاص توسط یک
 صحابه ۳۰
 تصدیق پیامبر (ص) از گفته عالم ۳۱
 یهودیی که از خداوند سبحانه و تعالی
 صحبت نمود ۳۱
 حدیث انس و ابوذر درباره این که چگونه
 خداوند مردم را حشر می کند ۳۱
 سوال یهودی از پیامبر (ص) درباره مشیت
 و اراده خداوند و جواب وی به او ۳۳
 خواب مانندن پیامبر (ص) و اصحابش از
 نماز به مشیت و اراده خدا ۳۴
 دلیل آوردن علی (ع) برای مردی که
 درباره مشیت سخن می گفت ۳۶
 قصه پیامبر (ص) با اعرابی درباره
 حساب ۳۶
 قصه معاذ هنگامی که عمر (ع) وی را برای
 جمع آوری صدقات فرستاد ۳۷
 حدیث عایشه (ع) در قصه مجادله ۳۸
 سخنان ابوبکر (ع) درباره ایمان به خداوند
 سبحانه و تعالی ۳۹
 سخن عایشه (رضی الله عنها) هنگام مردن
 زنی در خانه اش در حال سجده ۴۰
 ایمان به فرشتگان ۴۰
 سخن علی (رض) درباره طغیان آب و باد
 در روز نوح و روز عاد بر دو فرشته ۴۰
 ایمان به قدر ۴۲
 گریه معاذ (ع) هنگامی که مرگش فرا رسید
 چون نمی دانست که خداوند برایش چه
 مقدر نموده است ۴۴
 قول ابن عباس (رضی الله عنهما) درباره
 کسی که در قدر صحبت نموده بود ۴۴
 قطع رابطه ابن عمر (رضی الله عنهما) با
 یکی از دوستانش که درباره قدر چیزی
 گفته بود ۴۶
 سخن علی (ع) درباره قدر و در مورد
 کسی که در آن چیزی بگوید ۴۶
 آنچه عمر (ع) درباره قدر بر منبر
 می سرود ۴۷
 ایمان به نشانه های قیامت ۴۸
 قول پیامبر (ص) هنگامی که این آیه نازل
 شد: فاذا نقر فی الناقور ۴۸
 خوف سوده یمانی (رضی الله عنها) از بیرون
 شدن دجال ۴۸
 قول ابوبکر صدیق و ابن عباس
 (رضی الله عنهما) درباره دجال ۴۹
 ایمان به آنچه در قبر و برزخ می باشد ۵۰
 سخن ابوبکر صدیق (ع) در حالی که در
 بستر مرگ قرار داشت ۵۰
 سخن عمر (ع) در حالی که بر بستر مرگ
 قرار داشت ۵۱
 گریه عثمان (ع) هنگامی که کنار قبرها
 می ایستاد ۵۲
 قول حذیفه هنگامی که بر بالین مرگ قرار
 داشت ۵۲
 قول ابو موسی (ع) در حالی که در

- احتضار قرار داشت ۵۳
 درخواست اسید بن حضیر (ع) که در یکی
 از احوال سه گانه باشد ۵۴
 ایمان به آخرت ۵۵
 وصف پیامبر (ص) از جنت ۵۵
 قصه فاطمه (رضی الله عنها) با پدرش (ص)
 هنگامی که برای طلب دنیا رفت و از نزدش
 با فایده اخروی برگشت ۵۵
 قول ابو موسی (ع) درباره سبب روگردانی
 مردم از آخرت ۵۶
 ایمان به آنچه در روز قیامت می باشد ۵۷
 امید پیامبر (ص) که امتش نصف اهل جنت
 باشد ۵۷
 سوال زبیر (ع) از پیامبر (ص) درباره
 بعضی از احوال آخرت و پاسخ وی ۵۸
 گریه عبدالله بن رواحه (ع) هنگام به یاد
 آوردن آیدای درباره جهنم ۶۰
 درخواست عباد (ع) از خانواده و
 همسایگان هنگام مرگش تا از وی قصاص
 گیرند ۶۰
 ترس و هراس عمر (ع) از حساب
 آخرت ۶۱
 گریه ابوهریره و معاویه (رضی الله عنهما)
 هنگامی که حدیثی را درباره آخرت
 شنیدند ۶۱
 ایمان به شفاعت ۶۲
 هعای پیامبر (ص) برای امتش نزد
 پروردگارش همان شفاعت برای آنان است
 ۷۴
 سخن علی (ع) درباره امیدبخش ترین آیه
 در کتاب خدا ۶۴
 سخن بریده (ع) درباره شفاعت در پیش
 روی معاویه (ع) ۶۵
 جواب جابر بن عبدالله (ع) به کسی که
 شفاعت را تکذیب نمود ۶۵
 ایمان به بهشت و دوزخ ۶۷
 اصحاب و تصور بهشت در مجلس ۶۷
 پیامبر (ص) انگار که آنان آن را به چشم
 می دیدند ۶۷
 صحبت پیامبر (ص) برای یارانش درباره
 آخرت ۶۸
 سوال بادیه نشین از پیامبر (ص) درباره
 درخت جنت ۶۹
 سوال اعرابی از پیامبر (ص) درباره میوه
 جنت و جواب وی ۷۰
 مردن مرد حبشی در مجلس ۷۱
 پیامبر (ص) هنگامی که وصف جنت را
 شنید ۷۱
 بشارت علی (ع) برای عمر (ع) به جنت
 در حال مرگ و احتضارش ۷۲
 گریه عمر (ع) هنگام ذکر جنت ۷۳
 امیدواری سعد بن ابی وقاص (ع) به داخل
 شدن جنت در حال مرگش ۷۳
 بی قراری عمرو بن عاص (ع) در حال
 مرگش از هراس آنچه بعد از وفات
 می باشد ۷۴

- آنچه از اقوال بعضی اصحاب درباره ایمان به جنت و آتش گذشت ۷۶
- گریه عایشه (رضی الله عنها) در وقت یاد آوردن آتش و گفته پیامبر (ﷺ) به او ۷۹
- مردن شیخ بزرگی و جوانی در وقت ذکر جهنم ۸۰
- آنچه از اقوال بعضی اصحاب درباره ترس از آتش گذشت ۸۱
- یقین و باور به آنچه خداوند تبارک و تعالی وعده نموده است ۸۱
- یقین ابوبکر (رضی الله عنه) به آنچه خداوند درباره جنگ روم و فارس وعده نموده بود ۸۱
- یقین کمببن عدی به وعده خداوند در نصرت و غلبه دینش ۸۴
- اقوال ابوبکر، عمر و سعد (رضی الله عنهم) درباره یقین به آنچه خداوند در نصرت مومنین وعده نموده است ۸۵
- یقین به آنچه رسول خدا (ﷺ) خبر داده است ۸۶
- تصدیق پیامبر (ﷺ) از سوی خزیمه بن ثابت در خصومتش با پادیه نشینی ۸۶
- تصدیق پیامبر (ﷺ) از سوی ابوبکر (رضی الله عنه) در قصه اسراء ۸۸
- تصدیق پیامبر (ﷺ) از سوی عمر (رضی الله عنه) ۸۹
- درباره خبر وی در مورد هلاک امت ها ۸۹
- یقین علی (رضی الله عنه) در مورد خبر پیامبر (ﷺ) ۸۹
- درباره کشته شدنش ۸۹
- یقین عمار (رضی الله عنه) در مورد خبر پیامبر (ﷺ) ۸۹
- درباره کشته شدنش ۹۱
- یقین ابوذر (رضی الله عنه) در مورد خبر پیامبر (ﷺ) ۹۲
- به او درباره وفاتش ۹۲
- یقین خرم بن اوس در مورد آنچه پیامبر (ﷺ) درباره شیما دختر بقیله گفته بود ۹۴
- یقین مغیره بن شعبه در مورد آنچه پیامبر (ﷺ) از نصرت و کامیابی برای اصحابش خبر داده بود ۹۵
- یقین ابودرداء در مورد آنچه پیامبر (ﷺ) درباره حفاظت خداوند از کسی که کلماتی را به زبان آورد گفته بود ۹۶
- آنچه از اخبار اصحاب (رضی الله عنهم) در مورد یقین به خبرهای پیامبر (ﷺ) گذشت ۹۷
- یقین به مجازات اعمال ۹۸
- یقین ابوبکر در مورد آنچه پیامبر (ﷺ) درباره مجازات اعمال خبر داده است ۹۸
- یقین عمر بن الخطاب (رضی الله عنه) درباره مجازات اعمال ۱۰۰
- یقین عمرو بن سمره و عمران بن حصین به جزاء ۱۰۱
- آنچه در مورد ایمان ابوبکر (رضی الله عنه) و مردی از اصحاب درباره جزاء گذشت ۱۰۱
- قصه مرد بزرگ سالی که گناهان زیادی را مرتکب شده بود و نیز قصه ابوفروه ۱۰۶
- قصه زن گنهکاری با ابوهیره ۱۰۷
- حقیقت محبت لقای خداوند و حقیقت کراهیت آن ۱۰۹

- گریه ابوبکر صدیق وقتی که این سوره نازل شد: اذا زلزلت ۱۱۰
- خبر پیامبر (ﷺ) برای عمر (رضی الله عنه) که در قبر با وی چه معامله‌ای صورت خواهد گرفت ۱۱۰
- قول عمر درباره قوت ایمان عثمان (رضی الله عنهما) ۱۱۱
- آنچه از اقوال اصحاب (رضی الله عنهم) درباره قوت ایمان گذشت ۱۱۲
- باب دوازدهم ۱۱۵
- اجتماع اصحاب بر نمازها ۱۱۵
- اجتماع اصحاب بر نمازها ۱۱۷
- ترغیب پیامبر (ص) به نماز ۱۱۷
- حدیث عثمان و سلمان (رضی الله عنهما) در این باره ۱۱۷
- قصه دو برادر که یکی شهید شد و دیگری زنده ماند ۱۱۸
- قول پیامبر (ﷺ) برای مردی درباره نماز: آن کفاره گناهت است ۱۲۰
- قول پیامبر (ﷺ) به مردی که از او در مورد بهترین اعمال سؤال کرد ۱۲۰
- قول پیامبر (ﷺ) به کسی که ارکان اسلام را ادا نماید: تواز صدیقین و شهدا هستی ۱۲۱
- سفارش پیامبر (ﷺ) به نماز در هنگام مرگش ۱۲۱
- ترغیب اصحاب پیامبر (ﷺ) به نماز ۱۲۲
- قول ابوبکر و عمر (رضی الله عنهما) درباره نماز ۱۲۲
- سخنان زید، حذیفه، ابن عمرو و ابن عمر (رضی الله عنهم) درباره نماز ۱۲۲
- سخنان ابن مسعود، سلمان و ابو موسی (رضی الله عنهم) درباره نماز ۱۲۳
- رغبت پیامبر (ﷺ) به نماز ۱۲۵
- و شدت توجه و اهتمامش به آن ۱۲۵
- اقوال اصحاب درباره قیام لیل پیامبر (ﷺ) ۱۲۶
- قصه حذیفه با پیامبر (ﷺ) در قیام لیل ۱۲۸
- حدیث عایشه (رضی الله عنها) درباره قرائت پیامبر (ﷺ) در قیام لیل ۱۲۹
- دستور پیامبر (ﷺ) در هنگام مریضی اش که ابوبکر (رضی الله عنه) برای مردم نماز بخواند ۱۲۹
- سرور و خوشی مسلمانان به دیدار پیامبر (ﷺ) هنگامی که در وقت امامت ابوبکر، به سوی آنان نگاه نمود ۱۳۱
- رغبت اصحاب (رضی الله عنهم) به نماز و شدت توجه و عنایت شان به آن ۱۳۲
- به هوش آمدن عمر از بیهوشی اش وقتی که به نماز صدا کرده شد ۱۳۲
- شب زنده داری عثمان (رضی الله عنه) با یک رکعت و خواندن تمام قرآن در آن رکعت ۱۳۳
- ابن عباس و قبول ننمودن ترک نماز برای تداوی چشمش پس از اینکه کور شد ۱۳۴
- رغبت عبدالله بن مسعود به نماز ۱۳۵
- رغبت سالم مولای حذیفه به نماز ۱۳۵

- پیامبر (ﷺ) و دیدن زنی در جنت که مسجد را پاک می نمود، البته بعد از وفات آن زن ۱۴۴
 عمر (رضی الله عنه) و خوشبوی نمودن مسجد نبوی توسط دود مشک ۱۴۵
 پیاده رفتن به مسجدها ۱۴۵
 قصه انصاری که از خانه دورش به سوی مسجد شتاب می نمود ۱۴۵
 نزدیک گذاشتن پیامبر (ﷺ) گامهای خود در رفتن به سوی مسجد ۱۴۶
 انس بن مالک (رضی الله عنه) و نزدیک گذاشتن گام ها در سیر به سوی مسجد ۱۴۶
 شتاب ابن مسعود به سوی نماز ۱۴۷
 نهی پیامبر (ﷺ) از شتاب به سوی نماز ۱۴۷
 مساجد چرا بنا شده اند و در آن چه می کردند ۱۴۸
 ایراد گرفتن اصحاب بر اعرابی که در مسجد بول نمود و موقف پیامبر (ﷺ) در مقابلش ۱۴۸
 قصه پیامبر (ﷺ) با آنانی که نشستند و در مسجد ذکر خداوند را می نمودند ۱۴۸
 قصه پیامبر (ﷺ) با سه تن و نشستنش نزد اصحاب قرآن ۱۴۹
 قول علی (رضی الله عنه) درباره خوانندگان قرآن ۱۵۰
 قصه ابوهریره (رضی الله عنه) با اهل بازار ۱۵۰
 ستایش عمر (رضی الله عنه) از اهل مجالس در رغبت ابو موسی و
 ابوهریره (رضی الله عنهما) به نماز ... ۱۳۶
 رغبت و علاقمندی ابو طلحه انصاری و مردی از انصار به نماز ۱۳۷
 رغبت ابن زبیر و عدی بن حاتم به نماز ۱۳۷
 بنای مسجد ۱۳۸
 حدیث ابوهریره و طلق بن علی درباره بنای مسجد نبوی ۱۳۸
 کوشش و تلاش همسر عبدالله بن ابی اوفی در بنای مسجد نبوی ۱۳۹
 رغبت پیامبر (ﷺ) بر این که ۱۳۹
 مسجدش چون سایه بان موسی علیه السلام باشد ۱۳۹
 سجده پیامبر (ص) در آب و گل در مسجدش ۱۴۰
 قبول نکردن پیامبر (ﷺ) که مسجدش بر اساس معماری شام بنیان گذاشته شود ۱۴۰
 توسعه مسجد نبوی در زمان عمر و عثمان (رضی الله عنهما) ۱۴۱
 خط کشیدن پیامبر (ﷺ) مسجدی را برای قبیله جهینه در مدینه ۱۴۳
 نامه عمر به امیران شهرها تا مسجد بنا نمایند ۱۴۳
 تنظیف و پاک نمودن مساجد ۱۴۴
 امر پیامبر (ﷺ) به بنای مساجد در خانه ها و پاک نمودن آنها ۱۴۴

- مساجد ۱۵۱
- حرکت پیامبر (ﷺ) از مسجد با یارانش به سوی یهود ۱۵۱
- پیامبر (ﷺ) و گذاشتن سعد بن معاذ در مسجد هنگامی که در روز خندق مجروح گردید ۱۵۲
- خواب اهل صفه و ابوذر و بعضی اصحاب در مسجد ۱۵۳
- پناه بردن پیامبر (ﷺ) به مسجد در وقت شدت باد و کسوف ۱۵۴
- پیامبر (ﷺ) و جابجا کردن وفد ثقیف در مسجد ۱۵۵
- پیامبر (ﷺ) و بد دانستن احتیاء در مسجد ۱۵۶
- بد دانستن پیامبر (ﷺ) از داخل شدن کسی در مسجد که سیر یا پیاز خورده باشد ۱۵۷
- پیامبر (ﷺ) و بد دانستن بلغم انداختن در مسجد ۱۵۷
- بد دانستن پیامبر (ﷺ) و اصحابش از برهنه نمودن شمشیر در مسجد ۱۵۸
- کراهیت و بد دانستن پیامبر (ﷺ) و یارانش از تلاش و طلب گمشده در مسجد ۱۵۹
- عمر (رضی الله عنه) و بد دانستن بلند نمودن صدای آواز و فریاد و بلند خواندن شعر در مسجد ۱۶۰
- ابن مسعود (رضی الله عنه) و بد دانستن پشت گردانیدن به قبله مسجد ۱۶۱
- حابس طائی و بد دانستن ۱۶۱
- نماز گزاردن در قسمت مقدم مسجد در وقت سحر ۱۶۱
- ابن مسعود و بد دانستن نماز در عقب هر ستون در مسجد ۱۶۱
- اهتمام و توجه پیامبر (ﷺ) و اصحابش به اذان ۱۶۲
- پیامبر (ﷺ) و نپذیرفتن ناقوس و بوق جهت اعلام برای نماز قبل از رهنمون شدن به اذان ۱۶۲
- صدأ نمودن: الصلاة جامعة در زمان رسول خدا (ﷺ) قبل از رهنمون شدن به اذان ۱۶۳
- اذان سعد قرظ برای پیامبر (ﷺ) در قبا ۱۶۴
- اقوال بعضی اصحاب درباره اذان و مؤذنین ۱۶۴
- قول ابن عمر برای مردی که در اذانش خوش آوازی می نمود و بر آن اجر می گرفت ۱۶۶
- دستور پیامبر (ﷺ) و ابوبکر به جنگ با قبایلی که اذان در آن ها شنیده نمی شود ۱۶۶
- انتظار پیامبر (ﷺ) و اصحابش برای نماز ۱۶۷
- روش پیامبر (ﷺ) در این باره ۱۶۷
- اصحاب و انتظار ۱۶۷
- نماز تا اینکه نصف شب گذشت ۱۶۷
- قول پیامبر (ﷺ) برای کسی که بعد از مغرب و بعد از ظهر نشست و انتظار نماز دوم را

- می کشید ۱۶۸
- قول پیامبر (ﷺ) برای کسی که انتظار نماز
عشاء را تا نصف شب کشیده است ... ۱۶۹
- ترغیب پیامبر (ﷺ) به انتظار نماز ... ۱۶۹
- قول ابوهریره درباره آمادگی در زمان
پیامبر (ﷺ) ۱۷۰
- قول انس درباره نزول این آیه: تتجافی
جنوبهم عن المضاجع ۱۷۰
- تأکید بر جماعت و اهتمام و توجه به
آن ۱۷۱
- توجه پیامبر (ﷺ) به جماعت و اجازه
ندادنش برای کور به ترک آن ۱۷۱
- قول عبدالله بن مسعود و معاذ بن جبل
درباره جماعت ۱۷۱
- بدگمانی اصحاب در مورد کسی که
جماعت را در فجر و عشاء ترک
می نمود ۱۷۳
- قول عمر درباره کسی که قیام لیل از
جماعت فجر او را باز داشت ۱۷۳
- قول ابو دراء درباره جماعت و عملکرد ابن
عمر وقتی نماز عشاء به جماعت از دستش
رفت ۱۷۴
- بیرون شدن حارث بن حسان برای نماز
فجر در شب عروسی اش و قولش به کسی
که عتابش نمود ۱۷۵
- برابر نمودن و ترتیب صف ها ۱۷۵
- توجه و اهتمام پیامبر (ﷺ) به برابر نمودن
صف های اصحابش در نماز ۱۷۵
- دستور عمر، عثمان و علی (رضی الله عنهم)
به برابر نمودن صف ها قبل از تکبیر... ۱۷۶
- قول ابن مسعود درباره برابر نمودن صف
ها ۱۷۷
- قول پیامبر (ﷺ) و قول ابن عباس درباره
صف اول ۱۷۸
- مشغول شدن امام به کارها و حوائج
مسلمانان بعد از اقامت ۱۷۹
- مشغولیت پیامبر (ﷺ) به این کار ... ۱۷۹
- مشغولیت عمر و عثمان (رضی الله عنهما) به
این کار ۱۸۰
- امامت و اقتداء ۱۸۱
- در زمان پیامبر (ﷺ) و اصحابش (رضی الله
عنهم) ۱۸۱
- قول ابوسفیان در اطاعت اصحاب از پیامبر
(ﷺ) وقتی که آنان را دید نماز
می گزارند ۱۸۱
- نماز مسلمانان در پشت سر ابوبکر به امر
پیامبر (ﷺ) ۱۸۲
- قول عمر و علی (رضی الله عنهما) درباره
امامت ابوبکر (رضی الله عنه) ۱۸۴
- قول سلمان فارسی (رضی الله عنه) درباره امامت
عرب ۱۸۴
- اقتدای اصحاب (رضی الله عنهم) به غلامان
..... ۱۸۴
- نماز ابن مسعود در پشت سر ابو موسی
(رضی الله عنهما) در خانه اش ۱۸۵
- نماز فرات بن حیان در مسجدش ۱۸۶

- عقب حنظله بن ربیع نظر به امر پیامبر (ﷺ) ۱۸۶
 به آن ۱۸۶
 امیر مکه و جانشین ساختن ابن ابزی برای
 ادای نماز به مردم و ستایش عمر (رضی الله عنه) از
 عملکردش ۱۸۷
 مسور و عقب کشیدن امامی که کلامش به
 درستی فهمیده نمی شد و رضایت عمر (رضی الله عنه)
 به آن ۱۸۷
 قول طلحه بن عبیدالله برای جماعتی که
 برای شان نماز داد: آیا از نماز باضی
 شدید ۱۸۸
 مخالفت انس با عمر بن عبدالعزیز و
 مخالفت ابو ایوب با مروان در نماز ۱۸۸
 قول ابو هریره، انس و عدی درباره نماز
 صحابه در عقب پیامبر (ﷺ) ۱۸۹
 گریه پیامبر (ﷺ) و اصحابش در نماز ۱۹۰
 گریه پیامبر (ﷺ) در نماز ۱۹۰
 گریه عمر (رضی الله عنه) در نماز ۱۹۱
 خشوع و خضوع در نماز ۱۹۲
 خشوع ابوبکر و عبدالله بن زبیر (رضی الله
 عنهما) ۱۹۲
 خشوع ابن عمر و ابن مسعود (رضی الله
 عنهما) در نماز ۱۹۲
 بانگ ابوبکر (رضی الله عنه) بر همسرش ام رومان به
 سبب حرکتش در نماز ۱۹۳
 اهتمام و توجه پیامبر (ﷺ) به سنت های
 مؤکد ۱۹۴
 قول عایشه (رضی الله عنها) درباره
 سنت های پیامبر (ﷺ) ۱۹۴
 شدت اهتمام و توجه پیامبر (ﷺ) به دو
 رکعت قبل از نماز صبح ۱۹۴
 شدت توجه و اهتمام پیامبر (ﷺ) به چهار
 رکعت نماز قبل از فریضة ظهر ۱۹۵
 نماز پیامبر (ﷺ) قبل از عصر و بعد از
 مغرب ۱۹۶
 اهتمام و توجه اصحاب پیامبر (ﷺ) به
 سنت های مؤکد ۱۹۷
 اهتمام و توجه عمر (رضی الله عنه) به سنت قبل از
 صبح و قبل از ظهر ۱۹۷
 اهتمام و توجه علی و ابن مسعود (رضی
 الله عنهما) به سنت قبل از ظهر ۱۹۷
 اهتمام و توجه براء و ابن عمر به سنت قبل
 از ظهر ۱۹۸
 اهتمام و توجه علی (رضی الله عنه) به سنت قبل از
 عصر و توجه وی و ابن عمر به سنت بین
 مغرب و عشاء ۱۹۹
 اهتمام و توجه پیامبر (ﷺ) و اصحابش به
 نماز تهجد ۱۹۹
 قول عایشه درباره توجه پیامبر (ﷺ) به
 قیام لیل ۱۹۹
 قول جابر درباره فرضیت قیام لیل و باز
 نزول رخصت ۲۰۰
 سوال سعید بن هشام از عایشه درباره وتر
 پیامبر (ﷺ) و پاسخش ۲۰۰
 قول ابن عباس درباره وتر اصحاب
 هنگامی که سوره مزمل نازل شد ۲۰۲

- تهجد ابوبکر و عمر (رضی الله عنهما) ۲۰۲
تهجد عبدالله بن عمر (رضی الله
عنهما) ۲۰۴
تهجد ابن مسعود و سلمان (رضی الله
عنهما) ۲۰۴
اهتمام و توجه پیامبر (ﷺ) و یارانش به
نوافل در میان طلوع آفتاب و زوال
آن ۲۰۵
حدیث ام هانی و عایشه درباره نماز
چاشت پیامبر (ﷺ) ۲۰۵
حدیث انس و عبدالله بن ابی اوفی درباره
نماز چاشت پیامبر (ﷺ) ۲۰۶
حدیث ابن عباس از ام هانی درباره نماز
چاشت پیامبر (ﷺ) ۲۰۷
تشویق و ترغیب پیامبر (ﷺ) به نماز اشراق
و بیان نمودن فضیلت آن ۲۰۷
نماز اشراق علی، ابن عباس و سعد
(رضی الله عنهم) ۲۰۸
اهتمام و توجه به نفل‌ها در میان ظهر و
عصر ۲۰۸
اهتمام و توجه به نفل‌ها میان مغرب و عشاء
۲۰۸
نماز پیامبر (ﷺ) در میان مغرب و عشاء و
همچنان نماز عمار (رضی الله عنه) ۲۰۸
نماز ابن مسعود و ابن عباس در میان
مغرب و عشاء ۲۰۹
اهتمام و توجه به نفل‌ها در وقت ۲۱۰
داخل شدن به منزل و بیرون شدن از
آن ۲۱۰
نماز تراویح ۲۱۰
ترغیب پیامبر (ﷺ) به نماز تراویح ۲۱۰
ابی بن کعب و امامت تراویح برای مردم در
زمان پیامبر (ﷺ) و در زمان
عمر (رضی الله عنه) ۲۱۰
عمر و روشن نمودن مساجد تا در آن‌ها
تراویح خوانده شود و دعای علی به این
سبب برایش ۲۱۲
ابی، تمیم داری و سلیمان بن حثمه و
امامت مردم در تراویح ۲۱۲
ابی و امامت نمودن به زنان در نماز
تراویح در خانه اش ۲۱۳
نماز توبه ۲۱۳
نماز حاجت ۲۱۴
نماز انس (رضی الله عنه) به خاطر حاجت و برطرف
شدن حاجتش ۲۱۴
نماز پیامبر (ﷺ) به خاطر شفای علی و
شفای علی به آن ۲۱۴
قبول شدن دعای صحابی جلیل القدر ۲۱۵
ابومعلق وقتی که دزدی خواست او را به
قتل برساند ۲۱۵
باب سیزدهم ۲۱۶
رغبت و علاقمندی اصحاب به علم و
ترغیب‌شان به آن ۲۱۶
ترغیب پیامبر (ﷺ) به علم ۲۱۷
خوش آمدگویی پیامبر (ﷺ) به صفوان بن

- عسال که به طلب علم آمده بود ۲۱۷
آمدن قبیصه نزد پیامبر (ﷺ) برای طلب علم
و قول پیامبر (ﷺ) برایش ۲۱۸
خبر پیامبر (ﷺ) که طلب علم گناهان را از
بین می برد ۲۱۸
قول پیامبر (ﷺ) درباره فضیلت عالم بر
عابد ۲۱۹
ترغیب پیامبر (ﷺ) به طلب علم ۲۱۹
قول پیامبر (ﷺ) برای مرد پیشه گری که از
برادرش که طلب علم می نمود شکایت
کرد ۲۲۰
ترغیب اصحاب پیامبر (ﷺ) به علم ۲۲۰
ترغیب علی به علم و حدیث کمیل بن زیاد
از وی در این باره ۲۲۰
ترغیب معاذ بن جبل (رضی الله عنه) به علم ۲۲۳
ترغیب عبدالله بن مسعود (رضی الله عنه) به علم ۲۲۴
ترغیب ابو درداء (رضی الله عنه) به علم ۲۲۵
ترغیب ابوذر و ابوهریره (رضی الله عنهما)
به علم ۲۲۶
ترغیب ابن عباس (رضی الله عنه) به علم ۲۲۶
ترغیب صفوان بن عسال (رضی الله عنه) به علم ۲۲۷
رغبت و علاقمندی اصحاب پیامبر (ﷺ) به
علم ۲۲۷
قول معاذ (رضی الله عنه) هنگام وفاتش درباره
علاقمندی اش به علم ۲۲۷
رغبت و علاقمندی ابو درداء (رضی الله عنه) به
علم ۲۲۸
رغبت و علاقمندی ابن عباس (رضی الله عنه) به طلب علم ۲۲۸
رغبت و علاقمندی ابوهریره (رضی الله عنه) به
علم ۲۲۹
حقیقت علم و آنچه مطلقاً بر آن اسم علم
اطلاق می شود ۲۳۱
آنچه از پیامبر (ﷺ) درباره حقیقت علم
روایت شده است ۲۳۱
قول ابن عمر و ابن عباس (رضی الله عنهما)
درباره حقیقت علم ۲۳۲
انکار و تشدید بر کسی که به علم دیگری
غیر آنچه پیامبر (ﷺ) آورده اشتغال
ورزد ۲۳۴
انکار و ناخوشایندی پیامبر (ﷺ) بر قومی
که این عمل را نمودند ۲۳۴
انکار عمر (رضی الله عنه) به کسی که کتاب دانیال را
نوشته بود و قصه اش در این باره با پیامبر
(ﷺ) ۲۳۴
روایت جابر درباره انکار پیامبر (ﷺ) بر
عمر به سبب رونویسی بعضی چیزها از
تورات ۲۳۶
توبیخ ابن مسعود و ابن عباس (رضی الله عنهما) از سنّال نمودن اهل
کتاب ۲۳۸
تأثیرپذیری از علم خداوند تعالی و
پیامبرش (ﷺ) ۲۳۹
تأثیرپذیری ابوهریره و معاویه از حدیث
پیامبر (ﷺ) ۲۳۹
گریه ابن عمر به خاطر شنیدن حدیثی از ابن

- عمر و از پیامبر (ﷺ) ۲۴۱
 گریه اهل یمن هنگامی که قرآن را در زمان
 ابوبکر (رضی الله عنه) شنیدند ۲۴۲
 تهدید بر عالمی که آموزش نمی دهد و بر
 جاهلی که نمی آموزد ۲۴۳
 کسی که اراده علم و ایمان را نماید خداوند
 به او می دهد ۲۴۴
 آموختن ایمان، علم و عمل با هم ۲۴۶
 چگونه اصحاب آیات را می آموختند ۲۴۷
 فرا گرفتن علم به اندازه ای که انسان در
 امور دین خود به آن محتاج است ۲۴۸
 قول سلمان (رضی الله عنه) برای مرد عبسی در این
 باره ۲۴۸
 قول ابن عمر (رضی الله عنهما) به مردی که
 برایش نامه نوشت و او را از علم
 پرسید ۲۴۸
 تعلیم دین، اسلام و فرائض ۲۴۹
 پیامبر (ﷺ) و تعلیم دادن دین به ابو
 رفاعه ۲۴۹
 پیامبر (ﷺ) و تعلیم دین برای اعرابی، فروه
 بن مسیک و وفد بهراء ۲۴۹
 ابوبکر و عمر (رضی الله عنهما) و تعلیم
 دین ۲۵۰
 تعلیم نماز ۲۵۲
 پیامبر (ﷺ) و تعلیم نماز به یارانش ۲۵۲
 پیامبر (ﷺ)، ابوبکر، عمر و ابن مسعود
 (رضی الله عنهم) و تعلیم تشهد ۲۵۲
 حذیفه و تعلیم نماز به کسی که آن را
 درست ادا نمی نمود ۲۵۴
 تعلیم اذکار و دعاها ۲۵۴
 پیامبر (ﷺ) و تعلیم اذکار و دعاها برای
 علی (رضی الله عنه) ۲۵۴
 علی و تعلیم اذکار و دعاها به عبدالله بن
 جعفر (رضی الله عنهم) ۲۵۵
 پیامبر (ﷺ) و تعلیم بعضی اذکار و دعاها به
 بعضی اصحابش ۲۵۵
 علی و تعلیم درود بر پیامبر (ﷺ) ۲۵۷
 تعلیم مهمانان تازه وارد به مدینه
 طیبه ۲۵۹
 دستور پیامبر (ﷺ) به یارانش در مورد
 تعلیم وفد عبدالقیس ۲۵۹
 فرا گرفتن علم در سفر ۲۶۱
 پیامبر (ﷺ) و تعلیم امور دین در سفرش در
 حجه الوداع ۲۶۱
 قصه جابر غاضری در مورد طلب علم در
 سفر پیامبر (ﷺ) ۲۶۲
 جمع نمودن بین جهاد و علم ۲۶۴
 قول ابوسعید (رضی الله عنه) در مورد اینکه اصحاب
 هم جنگ می نمودند و هم علم
 می آموختند ۲۶۴
 جمع نمودن بین کسب و علم ۲۶۵
 حدیث انس (رضی الله عنه) درباره جمع نمودن
 اصحاب بین کسب و علم ۲۶۵
 نوبت گذاشتن عمر (رضی الله عنه) و همسایه انصاری
 اش در طلب علم ۲۶۶
 آموختن دین قبل از کسب ۲۶۸

- آموزش دادن شخص خانواده‌اش را . ۲۶۸
 دستور پیامبر (ﷺ) در مورد تعلیم
 خانواده ۲۶۹
 آموختن زبان دشمنان و غیره برای
 ضرورت دینی ۲۶۹
 دستور پیامبر (ﷺ) به زید در مورد آموختن
 زبان یهود ۲۶۹
 ابن زبیر و فهمیدن زبان غلام هایش . ۲۷۰
 دستور عمر (رضی الله عنه) در مورد آموختن علم
 نجوم و نسب ها ۲۷۰
 دستور علی به ابو الأسود دؤلی جهت
 گذاشتن قاعده رفع و نصب و جر برای
 قرآن ۲۷۱
 امام و معلم قرار دادن صحابی توسط
 پیامبر ۲۷۱
 عمر (رضی الله عنه) و نگه داشتن زید بن ثابت در
 مدینه برای تعلیم مردم ۲۷۲
 تعلیم زید به مردم در خلافت عثمان، و قول
 عمر در بیرون شدن معاذ به سوی شام ۲۷۲
 فرستادن اصحاب به سوی شهرها و
 سرزمینها برای تعلیم ۲۷۳
 پیامبر (ﷺ) و روانه نمودن جماعتی از
 اصحابش به سوی عضل و قاره ۲۷۳
 پیامبر (ﷺ) و فرستادن علی و ابوعبیده به
 سوی یمن ۲۷۴
 پیامبر (ﷺ) و فرستادن عمر و بن حزم، ابو
 موسی و معاذ به سوی یمن ۲۷۴
 پیامبر (ﷺ) و فرستادن عمار به سوی
 قبیله‌ای از قیس
 عمر و فرستادن عمار و ابن مسعود به سوی
 کوفه و فرستادن عمران به سوی بصره ۲۷۶
 عمر و فرستادن معاذ، عباده و ابو درداء به
 سوی شام ۲۷۶
 سفر در طلب علم ۲۷۷
 سفر جابر به سوی شام و مصر تا دو حدیثی
 را که از پیامبر (ﷺ) بود بشنود ۲۷۷
 سفر ابو ایوب به مصر تا حدیثی را از عقبه
 بن عامر بشنود ۲۸۰
 سفر عقبه بن عامر به سوی مسلمة بن مخلد
 و سفر صحابی دیگری به سوی فضاله بن
 عبید ۲۸۰
 سفر عبیدالله بن عدی به سوی علی و قول
 ابن مسعود درباره سفر در طلب علم ۲۸۱
 گرفتن علم از اهل آن و از اشخاص معتمد،
 و چگونگی حال علم وقتی که نزد غیر
 اهلش باشد ۲۸۲
 پیامبر (ﷺ) و روانه نمودن ابوعبیده نزد
 ابوعبیده تا از وی بیاموزد و ستایش
 وی ۲۸۲
 خبر دادن پیامبر (ﷺ) که از علانم قیامت
 طلب نمودن علم از نزد غیر اهلش
 است ۲۸۲
 اقوال عمر و ابن مسعود درباره گرفتن علم
 از بزرگان ۲۸۳
 زنهار و ترسانیدن معاویه و
 عمر (رضی الله عنهما) از گرفتن علم از غیر

- اهل آن ۲۸۴
- وصیت عقبه بن عامر برای اولادش تا ۲۸۴
- حدیث را جز از ثقه قبول نکنند ۲۸۴
- خطبه عمر (رضی الله عنه) در جایبه درباره گرفتن علم ۲۸۵
- از علمای اصحاب ۲۸۵
- خوش آمدگویی و بشارت دادن برای ۲۸۵
- طالب علم ۲۸۵
- خوش آمدگویی پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای صفوان ۲۸۵
- بن عسال مرادی ۲۸۵
- خوش آمدگویی ابوسعید خدری (رضی الله عنه) برای ۲۸۵
- طالب علم ۲۸۵
- خوش آمدگویی ابو هریره (رضی الله عنه) به طلاب ۲۸۶
- علم ۲۸۶
- تبسم ابودرداء در حدیث بیان نمودنش ۲۸۷
- برای مردم ۲۸۷
- مجالس تعلیم و همنشینی علما ۲۸۷
- ترغیب پیامبر (صلی الله علیه و آله) به مجالس علم و ۲۸۷
- نشستن اصحابش به شکل حلقه‌ای در ۲۸۷
- اطرافش ۲۸۷
- مجالس اصحاب بعد از نماز صبح ۲۸۸
- نشستن پیامبر (صلی الله علیه و آله) در مجلسی که مشتمل ۲۸۸
- بر فقرای اصحابش بود ۲۸۸
- پیامبر (صلی الله علیه و آله) و ترجیح دادن نشستن در ۲۸۹
- مجلس علم بر نشستن در مجلس ذکر ۲۸۹
- نشستن ابو موسی و عمر (رضی الله عنهما) ۲۸۹
- یک شب در مجلس علم ۲۸۹
- قصه جندب بجلی با ابی کعب در طلب ۲۹۰
- علم ۲۹۰
- حدیث بیان نمودن عمران بن حصین در ۲۹۱
- مسجد بصره ۲۹۱
- تجمع مردم بر دروازه ابن عباس و یاد ۲۹۱
- دادن همه مسائل علم به آنان ۲۹۱
- ستایش ابن مسعود از مجالس علم ۲۹۳
- قول ابو جحیفه و ابو درداء در این ۲۹۳
- باره ۲۹۳
- احترام و تعظیم مجلس علم ۲۹۳
- خشم سهل بن سعد ساعدی بر کسی که در ۲۹۳
- مجلس وی به چیز دیگری خود را مشغول ۲۹۳
- گردانید ۲۹۳
- آداب علما و طلاب ۲۹۴
- نیکویی منطق و صحبت پیامبر (صلی الله علیه و آله) با ۲۹۴
- جوانی که از وی خواست به وی اجازه ۲۹۴
- زنا بدهد ۲۹۴
- سه بار حرف زدن پیامبر (صلی الله علیه و آله) تا از وی ۲۹۵
- دانسته شود ۲۹۵
- دستور عایشه (رضی الله عنها) برای ابن ابی السائب به ۲۹۵
- التزام سه امر در تعلیمش ۲۹۵
- ادب ابن مسعود در تعلیم ۲۹۶
- وصف علی (رضی الله عنه) از فقیه حقیقی ۲۹۶
- قول پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای معاذ و ابو موسی ۲۹۶
- وقتی که ایشان را به سوی یمن اعزام ۲۹۶
- داشت ۲۹۷
- قول ابوسعید درباره مجالس اصحاب و ۲۹۷
- قول ابن عمر درباره عالم حق ۲۹۷
- قول عمر (رضی الله عنه) درباره آداب عالم ۲۹۷
- قول علی (رضی الله عنه) درباره آداب متعلم ۲۹۸

- دستور ابوامامه به یارانش تا از وی
برسانند ۳۳۶
دعای پیامبر (ﷺ) برای کسانی که
احادیش را روایت می‌کنند و به مردم
می‌آموزند ۳۳۷
حدیث بیان نمودن ابوهریره در مسجد نبوی
قبل از نماز جمعه ۳۳۷
خودداری عمر، عثمان و علی (رضی الله
عنهم) از روایت حدیث ۳۳۸
خوف و خودداری ابن مسعود (رضی الله از
روایت حدیث ۳۳۹
قول ابودرداء، انس و ابن عمر (رضی الله
عنهم) در روایت حدیث شان: مثل این یا
شبه این ۳۳۹
اعتماد عمران بن حصین در حفظ حدیث و
روایتش ۳۴۰
ترس و هراس صهیب از اینکه بگوید:
رسول خدا (ﷺ) گفت ۳۴۱
واثله بن اسقع و روایت نمودن احادیث به
معنی
ایراد گرفتن عمر (رضی الله بر کسی از اصحاب
که زیاد حدیث روایت می‌نمود ۳۴۱
خودداری زید بن ارقم از روایت حدیث
هنگامی که مسن گردید ۳۴۲
اعتنا به عمل زیادتر از اعتنا به علم ۳۴۳
قول معاذ، ابودرداء و انس (رضی الله عنهم)
در این باره ۳۴۳
قول پیامبر (ﷺ) برای مردی در این باره و
- قول عمر (رضی الله عنه) ۳۴۳
اقوال علی (رضی الله عنه) در این باره ۳۴۴
ترغیب ابن مسعود به جمع نمودن علم و
عمل ۳۴۴
خوف ابودرداء از اینکه روز قیامت به او
گفته شود: در آنچه آموختی چه عمل
نمودی؟ ۳۴۵
ترغیب معاذ و انس به جمع نمودن میان
علم و عمل ۳۴۶
پیروی سنت، اقتدای سلف و انکار بر
بدعت ۳۴۷
ترغیب ابی بن کعب (رضی الله عنه) در این باره ۳۴۷
ترغیب عمر و ابن مسعود (رضی الله عنهما)
در این باره ۳۴۷
ترغیب عمران بن حصین (رضی الله عنهما)
در این باره ۳۴۸
ترغیب ابن مسعود (رضی الله عنه) در مورد پیروی از
اصحاب پیامبر (ﷺ) ۳۴۹
حذیفه و ترغیب قاریان در مورد ۳۴۹
اتخاذ روش کسانی که قبل از ایشان
بودند ۳۴۹
قول سعد بن ابی وقاص به پسرش: ما
امامانی هستیم که به ما اقتدا می‌شود ۳۵۰
قول ابن مسعود: پیروی کنید و بدعت ایجاد
نمایید، و قولش درباره حب ابوبکر و عمر
(رضی الله عنهما) ۳۵۰
نهی علی (رضی الله عنه) از اقتدا به اشخاص ۳۵۰
انکار ابن مسعود بر گروهی که خلاف

- نموده و در ذکر تغییرات آوردند. ۳۵۱
 قول ابن زبیر به پسرش هنگامی که با
 گروهی نشست که خدا را یاد می نمودند و
 می لرزیدند ۳۵۳
 اعراض صله بن حارث و ابن مسعود بر
 کسی که در مسجد ایستاده قصه نماید ۳۵۳
 احتراز و خودداری از پیروی رأی بدون
 اصل ۳۵۴
 سخنان عمر (رضی الله عنه) در این باره ۳۵۴
 قول ابن مسعود و ابن عباس (رضی الله
 عنهما) در این باره ۳۵۵
 اجتهاد اصحاب پیامبر (صلی الله علیه و آله) ۳۵۶
 قول معاذ برای پیامبر (صلی الله علیه و آله): به رأی خود
 اجتهاد می کنم، و کوتاهی نمی کنم. ۳۵۶
 هیبت و ترس ابوبکر و عمر (رضی الله
 عنهما) در آنچه نمی دانستند. ۳۵۷
 نامه عمر (رضی الله عنه) برای شریح در این
 باره ۳۵۷
 قول ابن مسعود (رضی الله عنه) درباره اجتهاد به رأی
 ۳۵۸
 اجتهاد ابن عباس و ابی (رضی الله
 عنهما) ۳۵۸
 احتیاط در فتوا و چه کسی از اصحاب فتوا
 می داد. ۳۵۹
 قول عبدالرحمن بن ابی لیلی درباره
 احتیاط اصحاب در فتوا. ۳۵۹
 قول ابن مسعود، حذیفه و عمر درباره
 احتیاط در فتوی ۳۵۹
- احتیاط زید بن ارقم و براء در ارائه پاسخ
 به سؤال و فعلی از این قبیل ۳۶۰
 فتوای ابوبکر، عمر، عثمان علی و
 عبدالرحمن (رضی الله عنهم) برای مردم در
 زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) ۳۶۱
 قول ابوموسی درباره ابن مسعود: وقتی
 این عالم بزرگ در میان تان هست از من
 مپرسید ۳۶۱
 چه کسی برای مردم در زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) و
 خلفای راشدین فتوا می داد. ۳۶۲
 علوم اصحاب النبی (رضی الله عنهم) ۳۶۳
 قول ابوذر درباره وسعت علم
 اصحاب ۳۶۳
 قول عمرو بن عاص درباره آنچه از پیامبر
 (صلی الله علیه و آله) فرا گرفت، و قول عایشه درباره علم
 ابوبکر صدیق ۳۶۳
 قول ابن مسعود و حذیفه درباره علم
 عمر ۳۶۴
 قول پیامبر (صلی الله علیه و آله) درباره علی: وی از همه
 اصحابم زیاده تر علم دارد، و قول علی
 درباره علمش به قرآن ۳۶۵
 علم عبدالله بن مسعود ۳۶۶
 قول علی درباره علم ابن مسعود، ۳۶۶
 ابوموسی، عمار، حذیفه، سلمان و درباره
 علم خودش ۳۶۶
 قول ابن مسعود درباره معاذ بن جبل. ۳۶۷
 اقوال مسروق درباره علم صحابه .. ۳۶۸
 علم عبدالله بن عباس ۳۶۸

- ادب ثابت بنانی با استادش انس ۲۹۹
- ادب ابن عباس با عمر (رضی الله عنهم) و
هیبتش از وی ۲۹۹
- هیبت سعید بن مسیب از سعد بن ابی
وقاص (رضی الله عنهم) ۲۹۹
- قول جبیر بن مطعم در سوالی: من نمی دانم
..... ۳۰۰
- ادب ابن عمر (رضی الله عنهما) در
تعلیمش ۳۰۰
- ادب عمر، علی و عثمان (رضی الله عنهم) در
تعلیم ۳۰۲
- حاضر نشدن یک نفر در مجلس علم برای
این که جماعتی علم حاصل کنند ۳۰۳
- قصه عقبه بن عامر با قومش هنگامی که
نزد پیامبر (ﷺ) آمدند ۳۰۳
- قصه عثمان بن ابی العاص همراه قومش
هنگامی که نزد پیامبر (ﷺ) آمدند ۳۰۴
- فراگیری و تکرار علم، سوال هایی که لازم
است و سوال هایی که لازم نیست ۳۰۵
- اصحاب و تکرار علم در مجلس پیامبر
(ﷺ) و سوال های شان از وی ۳۰۵
- قول فضاله بن عبید برای یارانش در این
باره ۳۰۶
- سخنان ابوسعید، علی، ابن مسعود و ابن
عباس (رضی الله عنهم) درباره تکرار
علم ۳۰۶
- عمر و پرسیدن سه مسئله از علی و
خوشحالش از پاسخ وی ۳۰۷
- سؤال عمر (ﷺ) از ابن
عباس (رضی الله عنهما) در مورد اختلاف
این امت ۳۰۸
- سؤال عمر (ﷺ) از اصحابش درباره
معنای آیه ای و تعجب او از جواب ابن
عباس ۳۰۸
- سؤال عمر (ﷺ) از ابن عباس (رضی الله
عنهما) درباره آنچه از سوره نصر او را به
دشواری افکنده بود ۳۰۹
- مذاکره و گفت و شنود عمر و ابن عباس
(رضی الله عنهما) درباره آیه ای و در مورد
علی (ﷺ) ۳۱۱
- سؤال ابن عمر از عایشه در مورد حدیثی
که ابوهریره آن را درباره جنازه ها روایت
می کرد ۳۱۲
- قول ابن عباس درباره قلت و کمی
سؤال های اصحاب از پیامبر (ﷺ) ۳۱۳
- سؤال زنان انصار از دین و سؤال ام سلمه
از پیامبر (ﷺ) درباره احتلام ۳۱۴
- آن چه از کثرت سؤال ناشی می شد، و
انکار ابن مسعود در آن مورد ۳۱۵
- انکار اصحاب از سؤال درباره آنچه واقع
نشده ۳۱۵
- آموختن قرآن و تعلیم و قرائت آن برای قوم
..... ۳۱۶
- پیامبر (ﷺ) و ترغیب مردی به آموختن
قرآن که از خریدن و فایده نمودن خود
برایش حکایت کرد ۳۱۶

- پیامبر (ﷺ) و تعلیم دادن فضیلت سوره فاتحه برای ابی بن کعب ۳۱۷
- پیامبر (ﷺ) و تعلیم اهل صغه ۳۱۷
- ابوموسی و قرائت قرآن برای قومی و گوش دادن پیامبر (ﷺ) برایش ۳۱۸
- ابوموسی و تعلیم قرآن در جامع بصره ۳۱۸
- علی و حفظ قرآن بعد از وفات پیامبر (ﷺ) ۳۱۹
- ابن عمر و فراگیری سوره بقره در چهار سال ۳۱۹
- سلمان و قرائت سوره یوسف در مسجد مدائن ۳۲۰
- ابن مسعود و تعلیم قرآن و ترغیب به آموختن ۳۲۰
- دستور عمر (رضی الله عنه) به مردی که از نزد دروازه‌اش برگردد و قرآن بیاموزد ۳۲۱
- چه اندازه‌ای از قرآن برای هر مسلمان لازم است که فراگیرد ۳۲۱
- کسی که قرآن برایش مشقت آورد و گران تمام شود چه بکند ۳۲۲
- ترجیح اشتغال به قرآن ۳۲۲
- سختگیری بر کسی که از متشابه قرآن سوال نماید ۳۲۳
- سزا دیدن شبیغ از طرف عمر به خاطر سوالش از متشابه قرآن ۳۲۳
- آنچه میان عمر و مردمانی که از مصر آمده بودند در این باره اتفاق افتاد ۳۲۵
- کراهیت گرفتن مزد بر تعلیم قرآن و آموختن آن ۳۲۶
- قول پیامبر (ﷺ) برای عبادۀ و ابی در این باره ۳۲۶
- قول پیامبر (ﷺ) برای عوف بن مالک و برای مردی از یارانش در این باره ۳۲۷
- عمر و بد دیدن گرفتن اجر بر قرآن ۳۲۸
- خوف اختلاف هنگام ظاهر شدن قرآن در میان مردم ۳۲۹
- ترس و خوف ابن عباس و قصه‌اش با عمر در این باره ۳۲۹
- قصه دیگری از ابن عباس در مورد خوفش از این امر ۳۳۰
- نصیحت‌ها و مواعظ اصحاب پیامبر (ﷺ) برای قاریان قرآن ۳۳۱
- اندرز و موعظه عمر بن الخطاب (رضی الله عنه) ۳۳۱
- اندرز و موعظه ابوموسی اشعری (رضی الله عنه) ۳۳۳
- اندرز و موعظه عبدالله بن مسعود (رضی الله عنه) ۳۳۴
- اشتغال به احادیث رسول خدا (ﷺ) و آنچه برای مشغول به آن لازم است ۳۳۵
- سوال اعرابی از پیامبر (ﷺ) درباره قیامت، در حالی که پیامبر (ﷺ) صحبت می‌نمود ۳۳۵
- وابصه و تبلیغ حدیث پیامبر (ﷺ) در راستای عمل نمودن به امر پیامبر (ﷺ) در خطبه حجة الوداع ۳۳۶

- آنچه هنگام مرگ ابن عباس گفته شد ۳۷۱
علم ابن عمر، عباده، شداد بن اوس و
ابوسعید ۳۷۲
علم ابوهریره (رضی الله عنه) ۳۷۲
علم ام المؤمنین عایشه (رضی الله عنها) ۳۷۳
علمای ربانی و علمای سوء ۳۷۴
قول ابن مسعود به یارانش در این
باره ۳۷۴
قول ابن عباس درباره علمای ربانی ۳۷۵
اقوال ابن مسعود و ابن عباس درباره
علمای سوء ۳۷۶
اقوال ابوذر، کعب و علی در مورد طلب
علم برای دنیا ۳۷۷
هراس عمر در قبال امت از علمای
سوء ۳۷۷
هشدار حذیفه و ابن مسعود به علما
در مورد دروازه‌های امیران ۳۷۸
رفتن علم و فراموش شدنش ۳۷۹
قول پیامبر (ﷺ): «این وقتی است که علم
برداشته می‌شود» و معنای آن ۳۷۹
قول ابن مسعود و ابن عباس درباره ۳۸۰
رفتن علم و قول ابن عباس وقتی که زید در
گذشت ۳۸۰
تبلیغ علم اگرچه به آن عمل نشود و پناه
جستن از علمی که نفع نمی‌رساند ... ۳۸۱
قول حذیفه درباره تبلیغ علم ۳۸۱
پناه جستن پیامبر (ﷺ) از علمی که نفع
نمی‌رساند ۳۸۱
باب چهاردهم: رغبت اصحاب به ذکر و
ترغیب شان به آن ۳۸۳
ترغیب پیامبر (ﷺ) به ذکر خداوند تبارک و
تعالی ۳۸۵
قول پیامبر (ﷺ): باید هر یکی از شما زبان
ذاکر اتخاذ نماید ۳۸۵
قول پیامبر (ﷺ): «مفردون» سبقت نمودند،
و معنای آن ۳۸۶
قول پیامبر (ﷺ): کسی که دوست دارد در
باغ‌های جنت بچرد باید ذکر خدا را زیاد
نماید ۳۸۷
خیر دادن پیامبر (ﷺ): بهترین پندگان خدا
آنانی اند که خدا را زیاد یاد می‌کنند ۳۸۷
ذکر خداوند تعالی نجات بخش ترین اعمال
از آتش و بزرگترین آن‌ها در پاداش
است ۳۸۷
قول پیامبر (ﷺ): زبانت همیشه از ذکر خدا
تازه باشد ۳۸۸
ترغیب اصحاب پیامبر (ﷺ) به ذکر ۳۸۹
ترغیب عمر، عثمان و ابن مسعود (رضی الله عنهم)
به ذکر ۳۸۹
ترغیب سلمان و ابودرداء (رضی الله عنهما)
به ذکر ۳۹۰
ترغیب معاذ و ابن عمرو (رضی الله عنهم)
به ذکر ۳۹۰
رغبت و علاقمندی پیامبر (ﷺ) به ذکر ۳۹۱

- پیامبر (ﷺ) و بهتر دانستن ذکر خداوند بر
آزادسازی بردگان ۳۹۱
- پیامبر (ﷺ) و بهتر دانستن ذکر از فرستادن
مجاهدین بر اسبان نیکو و از آزادسازی
غلامان ۳۹۲
- پیامبر (ﷺ) و بهتر دانستن تسبیح، تحمید،
تهلیل و تکبیر از آنچه در دنیا است .. ۳۹۲
- رغبت و علاقمندی اصحاب پیامبر (ﷺ) به
ذکر ۳۹۳
- رغبت و علاقمندی ابن مسعود (رضه) به ذکر
..... ۳۹۳
- رغبت و علاقمندی ابودرداء و معاذ
(رضی الله عنهما) به ذکر ۳۹۴
- رغبت و علاقمندی انس، ابوموسی و ابن
عمر (رضی الله عنهم) به ذکر ۳۹۴
- مجالس ذکر خداوند تبارک و تعالی ۳۹۵
- فضیلت اهل مجالس ذکر در روز
قیامت ۳۹۵
- قصه لشکری که رسول خدا (ﷺ) فرستاده
بود و ترجیح دادن اهل ذکر بر آنان .. ۳۹۵
- نشستن پیامبر (ﷺ) با اهل ذکر بعد از نزول:
و اصبر نفسک) ۳۹۶
- نشستن پیامبر (ﷺ) در مجلسی که ابن
رواحه هم حضور داشت و قول وی
برای شان ۳۹۷
- نشستن پیامبر (ﷺ) با جماعتی که سلمان
در میان شان بود و قولش برای آنان .. ۳۹۸
- نشستن پیامبر (ﷺ) در مجلس دیگر و
- قولش برای اهل آن: در باغچه جنت
بچرید ۳۹۸
- قول پیامبر (ﷺ) درباره غنیمت ۳۹۹
- مجالس ذکر و قول ابن مسعود در این
باره ۳۹۹
- کفاره مجلس ۳۹۹
- قول پیامبر (ﷺ): کفاره مجلس سبحانک
اللهم و بحمدک است ۳۹۹
- ترغیب پیامبر (ﷺ) و ترغیب ابن عمرو به
دعای کفاره مجلس ۴۰۰
- تلاوت قرآن عظیم ۴۰۱
- وصیت پیامبر (ﷺ) برای ابوذر در مورد
تلاوت قرآن ۴۰۱
- پیامبر (ﷺ) و خواندن بخشی از قرآن در هر
شب ۴۰۱
- رغبت و علاقمندی عمر (رضه) به تلاوت
قرآن و درخواستش از ابوموسی برای
تلاوت و گوش فرادادنش به آن ۴۰۲
- رغبت عثمان بن عفان (رضه) به تلاوت قرآن
..... ۴۰۳
- رغبت و علاقمندی ابن مسعود، ابن عمر و
هکومه بن ابی جهل به تلاوت قرآن .. ۴۰۴
- قرائت سوره‌هایی از قرآن در شب و روز و
سفر و اقامت ۴۰۴
- وصیت پیامبر (ﷺ) برای عقبه بن عامر
جهنی تا هر شب سوره اخلاص و معوذتین
را تلاوت نماید ۴۰۴
- آنچه پیامبر (ﷺ) قبل از خواب

- می خواند..... ۴۰۶
 قول ابن مسعود در قرائت سوره
 ملک ۴۰۶
 قول عمر درباره قرائت سوره های بقره، آل
 عمران و نساء ۴۰۶
 پیامبر (ﷺ) و تعلیم دادن چبیرین مطعم که
 سوره های پنجگانه اخیر قرآن را
 بخواند ۴۰۷
 پیامبر (ﷺ) و آموزش سوره اخلاص و
 معوذتین به عبدالله بن خبیب که در صبح و
 شب بخواند ۴۰۸
 قول علی درباره قرائت سوره اخلاص بعد
 از نماز صبح ۴۰۸
 قرائت آیاتی از قرآن در شب و روز و در
 سفر و اقامت ۴۰۹
 قول پیامبر (ﷺ) و قول علی درباره قرائت
 آیت الکرسی ۴۰۹
 قول علی، عثمان و ابن مسعود (رضی الله
 عنهم) درباره قرائت آیاتی از سوره بقره و
 آل عمران ۴۰۹
 قصه ابی بن کعب با یک چن درباره آیه
 الکرسی ۴۱۰
 قصه عبدالله بن پسر همراه گروهی از جن و
 آنچه بر آنان از قرآن تلاوت نمود ۴۱۱
 وصیت علاء بن لجلاج برای پسرانش که
 وقتی در قبر داخلش نمودند چه عملی
 انجام دهند ۴۱۱
 قول علی (رضی الله عنه) درباره «سبحان ربک رب
 العزّة» ۴۱۲
 قرائت آیه الکرسی از طرف ابن عوف در
 چهار گوش خانه اش ۴۱۲
 ذکر کلمه طیبه: لا اله الا الله ۴۱۲
 قول پیامبر (ﷺ): نیکبخت ترین مردم به
 شفاعتم کسی هست که از صمیم قلبش لا اله
 الا الله گفته باشد ۴۱۲
 خبر دادن خداوند تبارک و تعالی به موسی
 علیه السالم درباره فضیلت لا اله
 الا الله ۴۱۳
 خبر دادن پیامبر در مورد وصیت برادرش
 نوح علیهما السلام به پسرش ۴۱۴
 مژده پیامبر (ﷺ) به مغفرت برای آن عده از
 اصحابش که در مجلسی با وی کلمه
 شهادت را به زبان آوردند ۴۱۴
 قول پیامبر (ﷺ) درباره لا اله الا الله که این
 بهترین نیکی هاست ۴۱۵
 قول عمر و علی (رضی الله عنهما) درباره
 لا اله الا الله که این کلمه تقواست ۴۱۵
 اذکار تسبیح، تحمید، تهلیل، تکبیر و حوقله
 ۴۱۶
 فرموده پیامبر (ﷺ) در مورد این اذکار که
 همین ها چیزهای باقیماندنی و نیکواند ۴۱۶
 خبر دادن پیامبر (ﷺ) که این اذکار وقایه از
 آتش اند ۴۱۶
 خبر دادن پیامبر (ﷺ) که ثواب این اذکار
 چون کوه احد بزرگ است ۴۱۷
 خبر دادن پیامبر (ﷺ) از نهال بهشتی و

- دستورش برای چریدن در بوستان ها. ۴۱۸
- خبر دادن پیامبر (ﷺ) از چند کلمه ذکر که خطاها را دور می سازند. ۴۱۸
- پیامبر (ﷺ) و تعلیم ذکر به یک اعرابی. ۴۱۹
- خبر دادن پیامبر (ﷺ) به ابوذر در مورد محبوب ترین کلام نزد خداوند. ۴۱۹
- خبر دادن پیامبر (ﷺ) در مورد ثواب بزرگ تهلیل. ۴۲۰
- خبر دادن پیامبر (ﷺ) در مورد اجر بزرگ حوقله. ۴۲۱
- قول ابراهیم علیه السلام درباره حوقله. ۴۲۱
- قول ابن عباس درباره فضیلت حوقله و قول عمران درباره فضیلت حمد. ۴۲۲
- قول علی (ع) درباره معنای حمد و تسبیح. ۴۲۲
- تخفیف عمر در مورد مردی که در وقت زده شدن تسبیح می گفت. ۴۲۳
- قول ابن مسعود درباره معنای: الیه یصعد الکلم الطیب. ۴۲۳
- انتخاب اذکار جامع از میان ذکرهای زیاد دیگر. ۴۲۴
- پیامبر (ﷺ) و آموختن ذکر جامع به جویریة. ۴۲۴
- پیامبر (ﷺ) و آموزش یک ذکر جامع به یک زن. ۴۲۵
- پیامبر (ﷺ) و آموزش ذکر جامعی بوی ابوامامه. ۴۲۵
- پیامبر (ﷺ) و آموزش ذکر جامعی به ابودرداء. ۴۲۶
- قول پیامبر (ﷺ) درباره تنظیم کلماتی که یکی از یارانش در مجلسی گفت. ۴۲۷
- قول عمر (رضی الله عنه) هنگامی که مردی را دید با تسبیح ها تسبیح می گفت. ۴۲۸
- ذکرهای بعد از نماز و هنگام خواب. ۴۲۹
- پیامبر (ﷺ) و آموزش اذکاری به فقیران اصحاب که به آن اجر داده شوند. ۴۲۹
- پیامبر (ﷺ) و تعلیم اذکاری به ابودرداء که آن ها را بعد از نماز بگویند. ۴۳۰
- پیامبر (ﷺ) و آموزش ذکرهای به هلی و فاطمه که بعد از نماز و قبل از خواب آن را بگویند. ۴۳۱
- آن چه پیامبر (ﷺ) بعد از نماز می گفت. ۴۳۴
- اذکار صبح و شام. ۴۳۴
- ذکر در بازارها و مواقع غفلت. ۴۳۵
- اذکار در سفر. ۴۳۶
- دستور پیامبر (ﷺ) برای آنانی که بر شترهای صدقه برای ادای حج سوارشان نموده که وقتی شترها را سوار شدند خداوند را یاد نمایند. ۴۳۶
- گفته پیامبر (ﷺ) برای ابن عباس هنگامی که وی را در عقب خود سوار نمود. ۴۳۷
- پیامبر (ﷺ) و تعلیم ذکرهای به مردی که او را

- در عقب خود سوار نموده بود که در وقت به
روی افتادن سواریش بگوید ۴۳۷
قول پیامبر (ﷺ) وقتی که به بلندی بالا
می رفت ۴۳۸
قول اصحاب وقتی به منزلی پایین
می آمدند ۴۳۸
آنچه ابن مسعود در وقت بیرون شدن از
خانه اش می گفت ۴۳۸
درود بر پیامبر (ﷺ) ۴۳۹
قول ابی بن کعب به پیامبر (ﷺ) : همه
درودم را بر خودت بگردان ۴۳۹
قصه پیامبر (ﷺ) با ابن عوف و قولش
درباره ۴۴۰
فضیلت درود بر وی ۴۴۰
قول پیامبر (ﷺ) درباره فضیلت درود بر
وی ۴۴۱
قول پیامبر (ﷺ) : بخیل ترین مردم کسی
است که نزدش یاد شوم و بر من درود
نفرستد ۴۴۲
پیامبر (ﷺ) و تعلیم دادن اصحابش که
چگونه بر وی درود بفرستند ۴۴۲
ابن مسعود و آموزش چگونگی درود بر
پیامبر (ﷺ) ۴۴۳
قول ابوبکر و عمر (رضی الله عنهما) درباره
درود بر پیامبر (ﷺ) ۴۴۴
قول علی و ابن عباس (رضی الله عنهما)
درباره درود بر پیامبر (ﷺ) ۴۴۴
استغفار و آمرزش طلیدن ۴۴۵
قول ابن عمر درباره استغفار پیامبر (ﷺ)
در یک مجلس ۴۴۵
گفته پیامبر (ﷺ) به حذیفه وقتی که برای
وی از تیزی زبانش شکایت نمود ۴۴۵
قول پیامبر (ﷺ) درباره هفتاد بار آمرزش
خواستن در هر روز ۴۴۶
قصه علی با پیامبر (ﷺ) درباره مغفرت
خواستن و خنده اش در گوشه حره ۴۴۶
قول ابوهریره درباره کثرت استغفار پیامبر
(ﷺ) ۴۴۷
پیامبر (ﷺ) و آموزش دعای آمرزش به
مردی کثیر الذنوب ۴۴۷
ترغیب نمودن عمر، علی و ابودرداء
(رضی الله عنهم) به استغفار ۴۴۸
قول ابن مسعود درباره استغفار ۴۴۸
قول ابوهریره و براء بن عازب درباره
استغفار ۴۴۹
آنچه در ذکر داخل می شود ۴۴۹
قول پیامبر (ﷺ) درباره دوست دارندگان
برای خدا ۴۴۹
قول پیامبر (ﷺ) به یارانش هنگامی که
نشسته بودند و جاهلیت و نعمت ایمان را
یاد می کردند ۴۵۰
قول ابن عباس و عایشه درباره ذکر، و قول
عایشه درباره درود بر پیامبر (ﷺ) ۴۵۰
آثار ذکر و حقیقت آن ۴۵۱
قول پیامبر (ﷺ) درباره اولیای خداوند
عزوجل ۴۵۱

- قول پیامبر (ﷺ) برای حفظه و ابهریره: ۴۵۱
اگر چنان باشید که نزد من می‌باشید... ۴۵۱
ابن عمر و تصور نمودن خداوند عزوجل در
مقابل چشمانش در حالیکه طواف
می‌نمود... ۴۵۲
ذکر خفی و بلند نمودن آواز به ذکر ۴۵۳
قول پیامبر (ﷺ) درباره فضیلت ذکر
خفی... ۴۵۳
قصه دفن مردی که صدایش را به ذکر بلند
می‌نمود و دفن عبدالله ذی البجادرین ۴۵۳
شمارش تسبیح و اصل تسبیح... ۴۵۵
قول پیامبر (ﷺ) برای صفیه وقتی وی را
دید با هسته خرما تسبیح می‌گوید... ۴۵۵
تسبیح ابوصفیه، ابهریره و سعد با
سنگریزه‌ها... ۴۵۵
ادب ذکر و دو برابر شدن نیکی... ۴۵۶
﴿یضاعفها و یؤت من لدنه اجرا
عظیما﴾... ۴۵۷
باب پانزدهم: دعا‌های اصحاب... ۴۵۹
آداب دعا... ۴۶۱
پیامبر (ﷺ) و تعلیم آداب دعا به بعضی از
اصحابش... ۴۶۱
قصه پیامبر (ﷺ) با مردی که دعا می‌نمود تا
عذابش به سرعت بیاید... ۴۶۲
امتناع پیامبر (ﷺ) از این که برای بشیر بن
خصاصیه دعا نماید که خداوند او را قبل از
وی بمیراند... ۴۶۲
پیامبر (ﷺ) و ابتدا نمودن از خودش به دعا
و اجتنابش از سجع... ۴۶۳
عمر و تعلیم آداب دعا به مردی و دعای
ابن مسعود در وقت سحر... ۴۶۴
بلند نمودن دستها در دعا و مسح نمودن
صورت با آن‌ها... ۴۶۴
پیامبر (ﷺ) و انجام دادن این عمل... ۴۶۴
عملکرد پیامبر (ﷺ) در این مورد وقتی که
بر احزاب دعا نمود و عملکرد ابن عمر و
ابن زبیر... ۴۶۶
دعا در جماعت و بلند نمودن آواز و
آمین... ۴۶۶
آمین گفتن پیامبر (ﷺ) بر دعای زید،
ابهریره و مرد دیگری... ۴۶۶
دعای عمر و درخواستش از مردم که آمین
بگویند و دعایش در عام الرمادة... ۴۶۷
نشستن عمر همراه گروهی در مسجد و
دعای همه شان یکی بعد از دیگری... ۴۶۸
دعای حبیب بن مسلمه و نعمان بن مقرن
قبل از قتال... ۴۶۸
ذی البجادرین و بلند نمودن صدایش به
دعا... ۴۶۹
قول پیامبر (ﷺ) درباره اش: وی متضرع
است... ۴۶۹
طلب دعا از صالحین... ۴۷۰
پیامبر (ﷺ) و طلب دعا از عمر و ابوامامه و
درخواست دعا از پیامبر (ﷺ)... ۴۷۰
قصه مردی که خود را در زمین داغ و گرم

- ۴۷۸ شب عرفه
 دعای پیامبر (ﷺ) برای امتش و قول
 خداوند به وی: ما تو را درباره امت
 ۴۷۹ راضی خواهیم نمود
 دعای پیامبر (ﷺ) برای امتش و دعایش
 ۴۸۰ برای عایشه
 دعاها برای پیامبر (ﷺ) برای خلفای چهارگانه
 ۴۸۰
 دعای پیامبر (ﷺ) برای ابوبکر و عمر
 ۴۸۰ (رضی الله عنهما)
 ۴۸۱ دعای پیامبر (ﷺ) برای عثمان (رضی الله عنه)
 ۴۸۲ دعای پیامبر (ﷺ) برای علی (رضی الله عنه)
 دعاها برای پیامبر (ﷺ) برای سعد بن ابی
 وقاص و زبیر بن عوام (رضی الله
 ۴۸۳ عنهما)
 ۴۸۳ دعای پیامبر برای خانواده اش
 دعاها برای حسین و حسین (رضی الله
 ۴۸۴ عنهما)
 ۴۸۵ دعاها برای عباس و فرزندان
 دعاها برای پیامبر (ﷺ) برای جعفر،
 فرزندان، زید بن حارثه و ابن رواحه
 ۴۸۷ (رضی الله عنهم)
 دعاها برای پیامبر (ﷺ) برای آل یاسر و
 ۴۸۸ ابوسلمه و اسامه بن زید
 دعاها برای پیامبر (ﷺ) برای عمرو بن عاص،
 حکیم بن حزام، جریر و آل بسر (رضی الله
 ۴۸۹ عنهم)
 دعاها برای پیامبر (ﷺ) برای براء بن معرور،
 غلت می داد، و درخواست پیامبر (ﷺ) از
 وی که برای برادرانش دعا کند ۴۷۰
 درخواست پیامبر (ﷺ) که کسی با او بیس
 قرنی ملاقات نمود باید از وی طلب
 ۴۷۱ استغفار کند
 دعای انس برای یارانش وقتی که از وی
 طلب نمودند تا برای شان دعا کند ۴۷۲
 دعا برای کسی که عصیان نموده است ۴۷۲
 قصه عمر با مردی که با شراب نوشی ادامه
 داد، و این که عمر برایش نامه نوشت و دعا
 نمود و او از آن دست کشید ۴۷۲
 کلماتی که دعا با آنها آغاز می شود. ۴۷۳
 قول پیامبر (ﷺ) به مردی که دعا نمود و به
 ابوعیاش: خداوند را به اسم اعظمش
 ۴۷۳ سوال نمودی
 پیامبر (ﷺ) و اهدا نمودن طلا برای اعرابی
 که در دعایش خداوند را به وجه نیکو
 ۴۷۵ ستوده
 دعای پیامبر (ﷺ) در پیش روی عایشه به
 اسم اعظم خداوند ۴۷۶
 آغاز و اختتام دعای پیامبر (ﷺ) ۴۷۷
 قصه پیامبر (ﷺ) با دو مردی که نماز
 گزاردند و خداوند را دعا کردند ۴۷۷
 درخواست ابن مسعود از کسی که دعا
 می کند که باید به ثنا و ستایش شروع نماید
 ۴۷۸
 دعاها برای پیامبر (ﷺ) برای امتش ۴۷۸
 دعای پیامبر (ﷺ) به مغفرت برای امتش در

سعد بن عباد و ابوقتاده (رضی الله	قول پیامبر (ﷺ): رضیت بالله رباً و
عنهم) ۴۹۰	بالاسلام دینا ۵۰۰
دعاهای پیامبر (ﷺ) برای انس بن مالک و	حدیث ابن عمر درباره دعای پیامبر (ﷺ)
غیر وی از اصحاب (رضی الله عنهم) ۴۹۱	در صبح و شام ۵۰۰
دعایش برای ضعیفان اصحابش ۴۹۳	آنچه پیامبر (ﷺ) به ابوبکر هدایت داد تا در
دعاهایش (ﷺ) بعد از نمازها ۴۹۳	صبح و شام بگوید ۵۰۱
دعای پیامبر (ﷺ): بار خدایا: مرا به ذکر،	دعای پیامبر (ﷺ) برای مردی که در قبال
شکر و حسن عبادت کمک فرما ۴۹۳	خودش و مال و خانواده اش می ترسید ۵۰۱
قول پیامبر (ﷺ): بار خدایا، تو سلام هستی،	دعاهای پیامبر (ﷺ) در وقت خواب و
و سلامتی از تو ست، تو با برکت هستی، ای	بیداری ۵۰۲
صاحب بزرگی و عزت ۴۹۴	قول پیامبر (ﷺ): الحمد لله الذی اطعمنا و
دعای پیامبر (ﷺ): اللهم اذهب عني الهم و	سقانا و كفانا ۵۰۲
الحزن ۴۹۵	قول پیامبر (ﷺ): اللهم قني عذابك يوم
قول ابویوب و ابن عمر درباره دعای	تبعث عبادك ۵۰۳
پیامبر (ﷺ) بعد از نماز ۴۹۵	قول پیامبر (ﷺ): بسم الله وضعت جنبي
حدیث ام سلمه و عایشه درباره دعای	لله ۵۰۳
پیامبر (ﷺ) در بعد از نماز ۴۹۶	قول پیامبر (ﷺ): اللهم انی اعوذ بوجهك
قول ابوبکر، معاویه و ابوموسی درباره	الکریم ۵۰۳
دعای پیامبر (ﷺ) در عقب نماز ۴۹۶	قول پیامبر (ﷺ): اللهم فاطر السموات
قول زید بن ارقم و علی درباره دعای	والارض ۵۰۴
پیامبر (ﷺ) بعد از نماز ۴۹۷	قول علی (رضی الله عنه) درباره دعای پیامبر (ﷺ)
دعاهای پیامبر (ﷺ) در صبح و شام ۴۹۸	هنگام خواب ۵۰۵
قول پیامبر (ﷺ): اللهم انی اعوذ بك من	قول براء درباره دعای پیامبر (ﷺ) در وقت
عذاب القبر و من فتنه القبر ۴۹۸	خواب ۵۰۵
قول پیامبر (ﷺ): اصبحنا و اصبح الملك	قول حذیفه در این باره ۵۰۶
لله ۴۹۸	قول عایشه (رضی الله عنها) در این
قول پیامبر (ﷺ): اصبحنا على ملة الاسلام و	مورد ۵۰۶
على كلمة الاخلاص الى آخره ۴۹۹	دعاهایش (ﷺ) در مجالس، وقت داخل

۵۱۵	باد	شدن مسجد، خانه و بیرون شدن از آن
	دعاهای پیامبر (ﷺ) بدون در نظر داشت	ها ۵۰۷
۵۱۶	وقت معینی	دعای پیامبر (ﷺ) وقتی از مجلس بر
	دعاهای جامع	می خاست ۵۰۷
۵۲۰	پیامبر (ﷺ) و دوست داشتن	دعای پیامبر (ﷺ) در وقت داخل شدنش به
	دعاهای جامع و آموزش آن به	خانه و مسجد و بیرون شدن از آن ها ۵۰۸
۵۲۰	عایشه	دعاهای پیامبر (ﷺ) در سفر ۵۰۹
	پیامبر (ﷺ) و آموزش دعای جامع برای	حدیث علی (ع) درباره دعای پیامبر
۵۲۲	ابوامامه و اصحابش	صلی الله علیه وسلم در سفر ۵۰۹
	استعاذه و پناه جستن از آنچه پیامبر (ﷺ)	حدیث ابن عمر و براء درباره دعای پیامبر
۵۲۳	پناه می جست	(ﷺ) در سفر ۵۰۹
۵۲۶	پناه جستن از جن	دعای پیامبر (ﷺ) هنگام سحر در سفر و
	آنچه پیامبر (ﷺ) در شبی که جن ها برای او	هنگام دیدن قریه ای که می خواست به آن
۵۲۶	دسیسه کردند گفت	داخل شود ۵۱۰
	پیامبر (ﷺ) و چگونگی به خدا سپردن یک	دعاهای پیامبر (ﷺ) هنگام وداع و
۵۲۷	اعرابی	خدا حافظی ۵۱۱
	آنچه را وقتی کسی در شب خوابش نمی برد	قول پیامبر (ﷺ) در وداع: استودع الله
۵۲۸	یا می ترسد باید بگوید	دینک ۵۱۱
	آنچه را پیامبر (ﷺ) به خالد بن ولید یاد داد	قول پیامبر (ﷺ) به مردی که خبر مسافرت
	تا برای طرد آنچه در خوابش می بیند بگوید	خود را به او داد ۵۱۲
۵۲۸		قول پیامبر (ﷺ) هنگام وداع قتاده رهاوی
۵۲۹	دعاهای دشواری، اندوه و غم	و مرد دیگری ۵۱۲
	پیامبر (ﷺ) و آموزش دعای دشواری برای	دعاهای پیامبر (ﷺ) در وقت خوردن،
۵۲۹	علی (ع)	نوشیدن و پوشیدن لباس ۵۱۳
	آنچه پیامبر (ﷺ) وقتی دشواری بروی	دعاهای پیامبر (ﷺ) در وقت دیدن ماه، و
	نازل می شد می گفت و آنچه را به بنی	هنگام رعد و ابر و باد ۵۱۴
۵۳۰	عبدالمطلب آموزش داد	دعای پیامبر (ﷺ) در وقت دیدن ماه ۵۱۴
	دعای ابودرداء و ابن عباس (رضی الله	دعای پیامبر (ﷺ) هنگام رعد، ابر و

دعاهای عبدالله بن عمر (رضی الله	عنهما) برای برطرف ساختن دشواری و
۵۵۱ عنهما)	۵۳۱ سختی
دعاهای عبدالله بن عباس (رضی الله	۵۳۲ دعاهای خوف سلطان
۵۵۳ عنهما)	پیامبر (رضی الله) و تعلیم این دعا به علی و تعلیم
دعای فضاله بن عیینه (رضی الله	این دعا از طرف عبدالله بن جعفر به
۵۵۳ عنهما)	دخترش ۵۳۲
دعای ابوهریره (رضی الله): اللهم انی احب لقاءک	ابن عباس و آموزش این دعا ۵۳۳
فاحب لقاءتی ۵۵۴	ابن مسعود و آموزش این دعا ۵۳۳
دعای اصحاب (رضی الله عنهما) وقتی سال	دعاهای قضای دین ۵۳۴
یا ماه داخل می شد و وقتی داخل قریه ای	علی (رضی الله) و آموزش این دعا برای یک
می شدند ۵۵۴	مکاتب ۵۳۴
دعای انس (رضی الله) ۵۵۵	پیامبر (رضی الله) و آموزش این دعا به ابوامامه
آنچه را عبدالله بن زبیر در وقت شنیدن	انصاری ۵۳۵
رعد می گفت ۵۵۵	پیامبر (رضی الله) و آموزش این دعا به
دعاهای اصحاب برای یکدیگر (رضی الله	معاذ ۵۳۵
عنهم) ۵۵۶	دعای حفظ ۵۳۷
دعای عمر برای سماک بن مخرمه و دو	پیامبر (رضی الله) و آموزش این دعا به علی (رضی الله)
مرد دیگر ۵۵۶	 ۵۳۷
دعای کعب بن مالک برای اسعد بن	دعاهای اصحاب (رضی الله عنهم) .. ۵۳۹
زراره ۵۵۶	دعاهای ابوبکر (رضی الله) ۵۳۹
دعای بریده اسلمی برای علی، عثمان،	دعاهای عمر (رضی الله) ۵۴۰
طلحه و زبیر (رضی الله عنهم) ۵۵۷	دعاهای علی (رضی الله) ۵۴۳
	دعای عبدالرحمن بن عوف (رضی الله) ۵۴۵
	دعاهای عبدالله بن مسعود (رضی الله) ۵۴۵
	دعای معاذ و بلال (رضی الله عنهما) . ۵۴۸
	دعای زید و سعد بن عبادہ (رضی الله
	عنهما) ۵۴۹
	دعاهای ابودرداء (رضی الله) ۵۵۰